กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

DDC WATCH
จับตาโรคและภัยสุขภาพ

ราชทัณฑ์ปันสุข ทำความดีเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ด้วยน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้นต่อพสกนิกรชาวไทย แม้กระทั่งผู้กระทำผิด พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการ "ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความดีเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์" ในการช่วยดูแลสุขภาพผู้ต้องขัง ในการที่จะให้ป่วยเข้าถึงการรับการรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียมตามหลักมนุษยธรรม ทั้งนี้ เมื่อพ้นโทษจะได้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ เมื่อได้ออกมาสู่สังคมภายนอก ประกอบอาชีพสุจริตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อผู้กระทำผิดอย่างยิ่ง

ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชรมหาวัชรราชธิดา ทรงเป็นองค์ประธานโครงการฯ

สถานการณ์ด้านสุขภาพในเรือนจำ

- จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมีมากถึง 299,427 คน (ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)
- ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 - 27 ธันวาคม 2562 พบเหตุการณ์ระบาดในเรือนจำ 301 เหตุการณ์
- ปี พ.ศ. 2562 พบผู้ป่วย 10,190 ราย เสียชีวิต 17 ราย
- พบผู้เสียชีวิตมากสูงสุดในกลุ่มโรคทางเดินหายใจ และการบริโภคเนื้อสัตว์ปนเปื้อนไทรอยด์
- โรคไข้หวัดใหญ่มีการรายงานสูงสุด
- 5 จังหวัด ที่เกิดเหตุการณ์ระบาดมากที่สุด คือ กทม. (14) พิษณุโลก (13) สงขลา (13) เชียงใหม่ (11) และอุดรธานี (10)

ปัจจัยที่พบในการเกิดโรค

- เกิดโรคก่อนเข้าเรือนจำ
- ข้อจำกัดของสถานที่ในเรือนจำ
- เกิดโรคหลังจากมีผู้เข้าเยี่ยม
- การตรวจสอบอาหาร/เนื้อสัตว์ที่ปนเปื้อนไทรอยด์

เอกสารแจกฟรี
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม 2563

ข้อมูลตั้งแต่ 1 มกราคม 2559 – 27 ธันวาคม 2562

จำนวนเหตุการณ์ที่มีการระบาดในเรือนจำ

ปี พ.ศ	จำนวนเหตุการณ์	จำนวนผู้ป่วย	จำนวนผู้เสียชีวิต
2559	14	1,330	4
2560	39	4,418	8
2561	60	7,854	3
27 ธ.ค. 2562	98	10,191	2
รวม	**211**	**23,793**	**17**

จากรายงานตามกลุ่มโรค

กลุ่มโรคทางเดินหายใจ
122 เหตุการณ์
เสียชีวิต 6 ราย

กลุ่มโรคทางระบบประสาท
9 เหตุการณ์
เสียชีวิต 4 ราย

กลุ่มโรคที่เกี่ยวข้องกับโภชนาการ
33 เหตุการณ์
เสียชีวิต 5 ราย

กลุ่มโรคติดต่อนำโดยแมลง
4 เหตุการณ์
เสียชีวิต 0 ราย

กลุ่มโรคป้องกันด้วยวัคซีน
36 เหตุการณ์
เสียชีวิต 2 ราย

กลุ่มโรคติดต่อจากการสัมผัส
3 เหตุการณ์
เสียชีวิต 0 ราย

จำนวนเหตุการณ์และผู้เสียชีวิตจากรายงานตามรายโรค
ที่มา : โปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด กรมควบคุมโรค

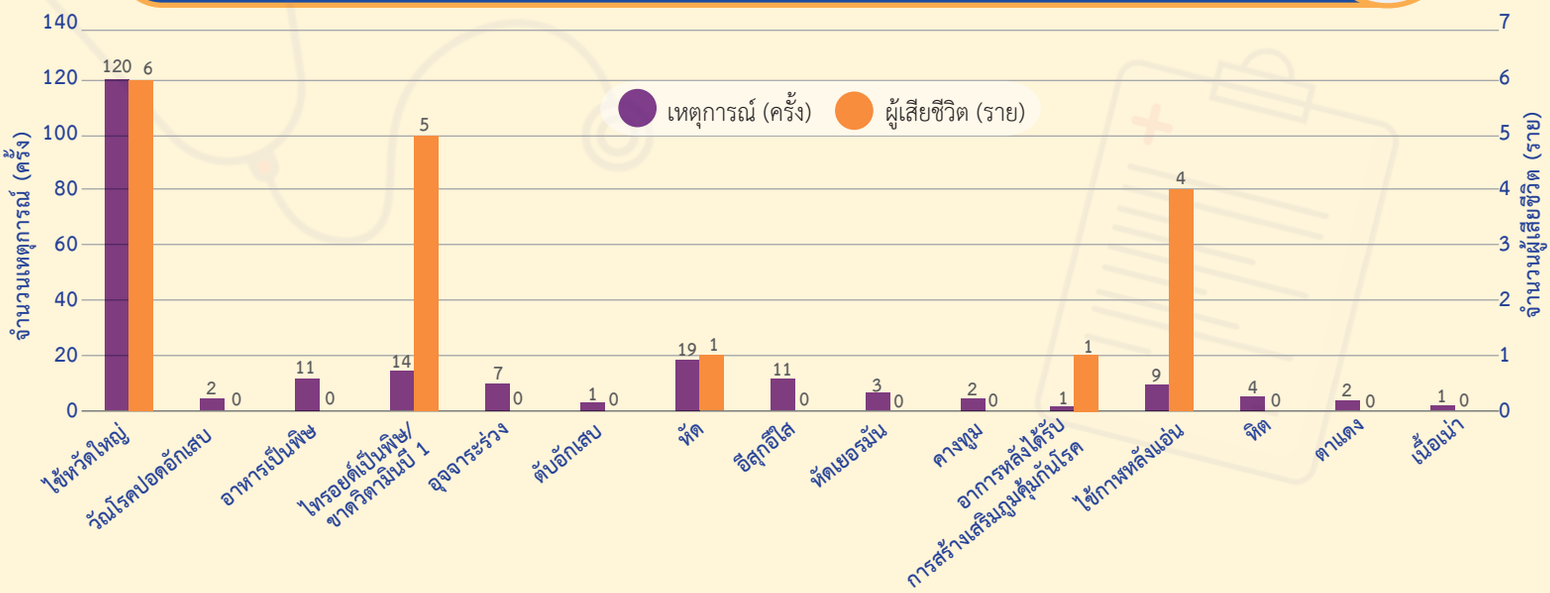

แนวทางการเฝ้าระวัง และสอบสวนโรคในเรือนจำ

การเฝ้าระวังเชิงรับ (Passive Surveillance)

- **จากการส่งรายงานตามระบบ รง.506**
  - หน่วยพยาบาลในเรือนจำที่ขึ้นทะเบียน เป็นหน่วยบริการสาธารณสุขและมีโปรแกรมบันทึกข้อมูล
  - ในระบบ รง.506 สามารถแยกที่อยู่เป็นเรือนจำ
- **การเฝ้าระวังเหตุการณ์ (Event-based surveillance)**
  - รายงานการระบาดผ่านระบบรายงานเหตุการณ์ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานป้องกันควบคุมโรค รวมถึงมีการสอบสวนโรคตามระบบปกติ

การเฝ้าระวังเชิงรุก (Active Surveillance) และการป้องกันการแพร่กระจายของโรค

- **การคัดกรองในกลุ่มผู้ต้องขังแรกรับ**
  - กรณีมีอาการโรคระบบทางเดินหายใจ ให้มีการวินิจฉัยและรายงานในระบบฯ แล้วแยกกัก 7 วัน
  - กรณีมีโรคผิวหนัง รักษาจนหาย
  - กรณีโรคอื่น ๆ ให้รักษาจนหายแล้วจึงย้ายออก
- **การคัดกรองในกลุ่มผู้ต้องขังเก่า**
  - อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) คัดกรองกลุ่มอาการสงสัย ไข้ ไอ มีน้ำมูก ผื่น อาเจียน แขน-ขาอ่อนแรง เดินไม่ไหว และถ่ายเหลว ทุกห้องทุกวัน
  - อสจร. บันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานต่อพยาบาล ให้การรักษาแล้วบันทึกในระบบฯ

การสอบสวนโรคในเรือนจำ

- **การสอบสวนโรคในเรือนจำ**
  - พยาบาลในเรือนจำและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สอบสวนโรค เฉพาะรายก่อนส่งไปที่ รพ. หรือ สสจ. ลงสอบสวนโรค รวมถึงการแยกกักตามความจำเป็นของโรค
  - ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ พยาบาลในเรือนจำ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลต้นสังกัด สสจ. สำนักงานป้องกันควบคุมโรค กรมควบคุมโรค ขึ้นอยู่กับระดับการระบาดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ร่วมกันทำป้องกันได้

แพทย์/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/พยาบาลในเรือนจำ/เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

- คัดกรองโรคที่สำคัญก่อนผู้ต้องขังเข้าเรือนจำ ระหว่างต้องโทษ และก่อนปล่อยตัว ได้แก่ โรคทางเดินหายใจ วัณโรค โรคผิวหนัง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
- คัดกรองเจ้าหน้าที่ก่อนเข้าทำงาน กรณีพบโรคติดต่อ เช่น โรคไข้หวัดใหญ่ ควรมีการป้องกันไม่ให้แพร่เชื้อสู่ผู้ต้องขัง
- คัดกรองญาติที่มาเยี่ยมผู้ต้องขัง หากพบว่ามีอาการโรคติดต่อโดยเฉพาะโรคทางเดินหายใจ ควรป้องกันไม่ให้แพร่เชื้อ เช่น ทำความสะอาดโทรศัพท์ที่ใช้ทุกวันหรือทุกครั้งหลังใช้
- กรณีมีการแพร่ระบาดให้ควบคุมโรค วางระบบรายงานโรคให้สอดคล้องกับระบบของจังหวัด สนับสนุนการดำเนินการควบคุมโรคของเรือนจำหรือร่วมกับเรือนจำในการควบคุมโรคให้สงบโดยเร็ว
- หลีกเลี่ยงเนื้อสัตว์ที่ปนเปื้อนต่อมไทรอยด์มาประกอบอาหาร รวมถึงปรับปรุงสุขอนามัยสิ่งแวดล้อม มีระบบให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม

ผู้ต้องขัง

- ทำความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ร่วมกันอยู่เสมอ
- ปฏิบัติตามหลัก “กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ”
- อบรมอาสาสมัครในเรือนจำ
- สร้างหรือจัดกิจกรรมด้านสุขภาพที่เหมาะสม เช่น พื้นที่ออกกำลังกาย เป็นต้น
- หากมีโรคประจำตัว ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทราบทันทีที่เข้าเรือนจำ
- หากมียาที่ต้องกินเป็นประจำ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดนโยบายการพัฒนาระบบบริการสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำ
- ดูแลให้มีการจัดบริการสุขภาพ สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยครอบคลุมทั้งการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟู ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- กำกับ ดูแล ประเมินผลและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเรือนจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาบุคลากรเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสุขภาพหรือให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม
- สนับสนุนทรัพยากร เช่น ครุภัณฑ์การแพทย์ เวชภัณฑ์ยา และมิใช่ยา หรือวัสดุสำนักงานตามความจำเป็น

สายด่วนกรมควบคุมโรค 1422

DDC WATCH
ACCESS ONLINE QR CODE

ที่ปรึกษา	อัษฎางค์ รวยอาจิณ วลัยรัตน์ ไชยฟู
ผู้เขียน	นายสัตวแพทย์ธีรศักดิ์ ชักนำ อรพรรณ กันยะมี กองระบาดวิทยา
กองบรรณาธิการ	บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ ณฐวดี ศรีวรรณยศ ดนยา สุเวทเวทิน
ออกแบบ	ดนยา สุเวทเวทิน ประมวล ทุมพงษ์
จำนวน	1,000 ฉบับ
จัดทำโดย	กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 10 ชั้น 3 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 0 2590 3805

เผยแพร่ทางเว็บไซต์กองระบาดวิทยา : https://ddc.moph.go.th/doe กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค